א הארציגע באגריסונג אוז וואונש
פאר ווייטערדיגע דערפאלגען
צו דער עלטסטער אידישער סאסייטי

די „פרייד אף איזראעל"
צו זייער 25 יעריגען יובילעאום

דוש. קראניק, מ. ה. בערנשטיין
אייגענטימער פון דער אידישער לאנדרי

Modern Laundry
SERVICE LIMITED

לאמבארד 2171

דער געווערקשאפטען קאמפיין קאמיטעט

שיקט זיין הארציגע באגריסונג צו דער "פרייד אף איזראעל סיק בענעפיט סאסייטי" צו איר 25 יעריגען זילבער יובילעאום

א. ריינוויין, פארזיצער.
פ. מהרם, סעקרעטאר.

זייט געבענשט, און געגריסט!

די הדסה מיטגלידער פון אלע היגע טשאפטערס, שיקען זייער הארציגע ברכה צו די בעאמטע, טוער און מיטגלידער פון דער

„פרייד אף איזראעל"
צו זייער היינטיגען יום טוב

געשטארקט זאלען ווערען די הענט פון די טוער, און זעצט פאר אייער טעטיגקייט אויף אלע נאציאנאל אידישע געביטען, ווי אין ערשטען פערטעל יארהונדערט.

פאר די הדסה טשאפטערס.
מרס. דונקעלמאן, פרעזידענטין

באגריסונג פון מאראנטער ציוניסטען

זייט געגריסט בעאמטע, טוער און מיטגלידער פון דער גרויסער נאציאנאל אידישער

„פרייד אף איזראעל"
סיק בענעפיט סאסייטי
צו אייער היינטיגער יובילעאום פייערונג

מיר שליסען זיך אן אין אייער יום טוב, און מיר דערמאנען מיט פרייד אייער טעטיגקייט פאר דער אויפבוי פון אידישען היימלאנד.

פאר דעם מאראנטער ציון קאנסיל.
משה געלבער, פרעזידענט.

דעם לעזערס ווינקעל

ווערטער הער רעדאקטאר!

ביטע געפעליגסט צו געבען פלאץ פאר מיינס א ווארט צו דעם שרייבער אין לעזערס ווינקעל, מר. פושקאוו 16 נעסאו סטריט.

לעזענדיג אייער ברייף, אין וועלכען איהר זוכט צו דערמוטיגען מחללי שבת, און אנטמוטיגען שומרי שבת, ברענגט מיך צו געבען א ווארט צו די לעזער. אייער איבעראיילטע און אומאויסגערעכענטע פעדער־ציינגס, אז איהר ציעלט א געוויסען קהלה מאן צו מאכען דענקען וועגען אייך.

און מעגליך אז איהר ווילט אויך אייערע איינענע ניט באראכטינטע שבת־דינע מעשים נערעכט מאכען.

אבער ווי נעהמט איהר אויף אייער געוויסען צו זיין א מתיר אסורים דורך יאוש און ביטול? ווי קענט איהר מיאש זיין דאס לעבען פון אייז לייט און פערלערס, און זיך באראכטינגען מכטל צו זיין די תורה?

ווי קענט איהר זיך אונטערשטעלען צו טרייסטען דאס אידישע פאלק אויף דעם גרויסען גייסאיגע חורבן אין די לענדער מיט צרכי עמך מרובים?

איהר זוכט ארויסצוציינען גאונות, אז ווייל עס שטעהט "עבדך" איז דער קהלה מאן פאראנטווארטליך פאר זיין אדר־בייטער אדער דרייווער. דאס ציינט אז איהר זענט ווייס פון"ם חומש'ל, ווייל ניט אן ארבייטער און ניט א דרייווער זענען אין כלל עבדך. אן ארבייטער אדער א דרייווער איז פאראנטווארטליך פאר זיך זעלבסט פונקט ווי דער מיט'ן פעב־סיל.

איהר ווילט די רבנים זאלען מאכען פראטעקשאן פאר שבת. פינף טעג ווע־ערט איהר זיך ניט איבערצייגען וויפיעל ענערגי האבען שוין די רבנים און סתם בעלי־בתים און זאגאר אידישע ארבייטער זיך אנגעשטרענגט ארום דער זאך, און מעהר־סטענס איז דאס דורכגעפאלען צוליעב אידישע ארבייטער, וועלכע פיהלען זיך אומרוהיג אהן שבת'דיגע ארבייט?

איהר זענט חושד די רבנים אז זיי היטען זיך מזהיר צו זיין די רייכע בעלי־בתים ווייל עס קען זיי שאדען צו די נדרים. דא רעדט איהר גאר ניט לאגיש. ווייל אדרבה, די רבנים וואלטען אנגע־שטרענגט אלע מיטלען ארויין צו קריגען די רייכע בעלי בתים אלע שבת אין שוהל, וועט זיין נדרים.

די איינציגע גוטע באמערקונג איז אין אייער ברייף, וועגען דאס פארפרעמ־דען זיך פון אידישע סטאר־קיפערס. און ארבייטער. דאס זענט איהר הונדערט פראצענט נערעכט.

און אט טאקע וועגען דעם בין איך ארויסגעקומען אייך ציינען אייער אומ־נערעכטעס שרייבען, ווייל ווען איהר פיהלט יא דעם וועהטאג, דארפט איהר פארשטעהן אז די ווירדיגע רבנים האבען פאלקאם רעכט און טוען גאנץ פראקטישע ארבייט מיט זייערע אזהרות והתראות.

ווייל וואלט יעדער אידישע הויז גע־ארבייטער. דער ניט איר האסט איהם, פיהרט בשרות פינקטליך. קויפען נאר ווייל ער איז מזרע ישראל. דער איר האט פאראנטווארטליכע בשר'ע ארטיקלען, און א תירוץ, ער לעבט פון ניט אידען. און נאר אין פאראנטווארטליכע בשר'ע פלע־דער ניט־אידישער ארבייטער ברענגט צער, און נאר אין טעג ווען מען מעג קוי־איהם שפע.

פען, וואלט יעדעס אידיש הויז געוואהרען איבער דעם מר. פושקאוו, איהר דורך און דורך אידיש. בשר'ע עסענווארג זענט ניט בארעכטיגט געווען צו שרייבען וואלטען געברענגט אן אידישען דייזינג־ אייער בריעף אין אזא פארמע. איהר קענט רום סעט, וואסער, א סוט, א טעפעל מיט קיין רעכט ניט האבען.

כענטליכע ארבייט? פאר וואס געהט א בעזים א. ז. וו. עס וואלט זיך געפיהלט אז מען מוז דענקען אויף יעדער זאך וואס וואס מען נעהמט אין די חענט פונקט ווי אויס'ן עסען. דאן וואלט דער אידישער פאבריקאנט און געשעפטס מענש ניט גע־האט קיין געלעגענהייט אריסצולאזען א־דישע ארבייטער מיט'ן תירוץ אז די ניט אידישע ברענגען איהם אריין די ברכה, ווייל די אידען שטיצען נאר די די ניט־אידישע סטארס.

די רבנים טוען זייער פליכט. זיי שטיקט דאס געוויין וועגן זיי זעהן דעם שבת'דיגען חורבן אין דער אידישער גאס, זיי שרייען און בעטען מינדליך און שריפטליך, ליידער אבער באגעגענען די רבנים פיעלען מאהל עלטערע פרויען מיט פעקליך קויפענדיג שבת. אייז־לייט געהען און פארשרייען מיט זייערע גראגערס און די פרויען טראגען ארויס די שיסלען און נעהמען אריין די פריש געראהטע און יעצט באצאהלטע אייז, וואס די אידישע בהמה שלעפט אום שבת. און גראדע די ריכטיגע ובהמתך פון דער תורה, דאס איז די אמת'ע אדם ובהמה.

אזוי ווערט דאס אידישע הויז פאר־גויאישט, קיין כשרות, תפילין, שבת, טהרת המשפחה, און אפילו רחמנות אויך ניט. און דאס אלעס געהט אויס צום אויגען פון דער אידישער אזהרות והתראות.

ווייל וואלט יעדעס אידישע הויז גע־ארבייטער. דער ניט איר האסט איהם, פיהרט כשרות פינקטליך. קויפען נאר ווייל ער איז מזרע ישראל. דער איר האט פאראנטווארטליכע כשר'ע ארטיקלען, און א תירוץ, ער לעבט פון ניט אידען. און נאר אין פאראנטווארטליכע כשר'ע פלע־דער ניט־אידישער ארבייטער ברענגט צער, און נאר אין טעג ווען מען מעג קוי־איהם שפע.

פען, וואלט יעדעס אידיש הויז געוואהרען איבער דעם מר. פושקאוו, איהר דורך און דורך אידיש. כשר'ע עסענווארג זענט ניט בארעכטיגט געווען צו שרייבען וואלטען געברענגט אן אידישען דייזינג־ אייער בריעף אין אזא פארמע. איהר קענט רום סעט, וואסער, א סוט, א טעפעל מיט קיין רעכט ניט האבען.

עס איז ווערט צו באלאנגען

(פארזעצונג פון פיידוש 8)

מען געלאפען מאסענווייז זעהען וואס ער מאכט. אויב מען האט טאקי געפונען אים אין א קראנקען צושטאנד, האט מען געזוכט צו טאן וואס מעגליך איז. אבי צו באפרייען אים פון זיין מחלה.

פארשטעהט זיך, אז אין אזא ארט פרייגדליך ברידער לעבען, איינגעפלאכטענעם אחדות'דיגען לעבען, איז יעדער איד געווען רוהיג. די פראגע ווער וועט אויף מיר אכטונג געבען טאמער בלייב איך הילפלאז, האט זיין מוח ניט געענבערט. ער האט גוט געוואוסט, אז עס פעהלען ניט ביי אידען קיין רחמנים וואס באקימערען זיך וועגען דעם געראיינירטען, פונקט ווי פאר זיך.

אודאי לויט נאך די דאמאלסדיגע ברידערליכע באציהונגען צום צווייטען, איז ניט גע־וועזען קיין בארעכטיגטער ארט פאר בענעפיט סאסייטיס.

וואצו שפאלטען א גרויסע חברותא אין פיעלע טיילען?

יעצט האט זיך אלעס דא אונגינסטיג געענדערט

א איד זיצט זאגאר אין א געריכט באפעלקערטע גאס מיט אידען, ער באגעגענט זיך טעגליך מיט זיין שכן, ניט וויסענדיג זיין נאמען, אפשטאמונג, באשעפטיגונג און אויפפיהרונג. ער שרעקט זיך צו שליסען מיט איהם באקאנטשאפט, קלערענדיג, פיליכט איז ער אן אונ־געווינשטער מענש.

הגם מען האט ארבייט, וואס פארוארנט געגוג פרנסה, דאך ווערט מען געדריקט פון עלענדקייט צוליעב דעם וואס מען האט ניט מיט וועמען צו פארקעהרען.

די לאגע איז א סך שווערער ווען עס פעהלט אויס זאגאר דאס ניטיגסטע פון די הויפט געברויכען. אזא מצב טרייבט דעם באטרעפענדען ביז צו פארצווייפלונג.

דער איינציגער אויסוועג אין אזא פאל איז צו ווענדען זיך צו א צדקה הויז.

מען טוט טאקי אזוי. מען פועל'ט ביי זיך צו דערגידעריגען זיך און בעטען פון אנשטאלט ארויסהעלפונג. מען גיט איבער דעם צדקה פארטרעטער די לאגע מיט'ן נאקעטען אויסזעהן, אבער ניט אזוי לייכט קריגט מען פילאנטראפישע הילף. דארטען איז מען פארדעכטיגט אויף יעדער פערזאן, וואס קומט פארלאנגען שטיצע, טאמער איז ער א בעטריגער וואס האט געלט אין די בענק, דאך קומט ער בעטען היקף. קיין געלט באקומט ער ניט. מען זאגט אים צו אז אן אויספארשונג וועט שנעל געמאכט ווערען. אויב אלעס וועט זיך ארויסווייזען ריכטיג, וועט מען דיעזעס פארהאנדלען ביי דער ערשטער פארזאמלונג, דאן וועט ער עטוואס קריגען.

אפשר איז קיינער ניט באראכטיגט צו קרעטיקירען די צדקה סיסטעמען פאר א פאר־זיכטיגע אויספארשונגען. אבער דער פאקט, אז עס געדווערט לאנג, ביז מען ווערט ארויסגעהאלפען פון דער רעגולירטע מאשינאווע צדקה קאסע, קען ניט פארלייקענט ווערען.

וועה איז דעם געפאלענעם וואס דארף זיך אונטערווארפען אונטער דיעזע רעגולארען.

אט דוקא אין דער רייכער אמעריקא,, וואו די אריסטאקראטישע מנדבים ווענדען אן איינפלוס, אמווזירונגס פלעצער פאר די ניט פארמעגליכע ,טרעפט אפט וואס מען געפינט אין די הייזער פון די ניט פארמעגליכע, פארפראָרענע אדער פארהונגערטע צום טויט, אזעלכעס וואס עס איז געווען אן אונמענליכקייט אין אמאלינע אידישע שכונות.

אמת, אז עס טאר ניט גרינג געשעצט ווערען דער מאשינאווער טרייב־קראפט וואס דריקט די צדקה־רעדער. פיעל ווערען ווירקליך געהאלפען פון צדקה, דאך דער "נקודת הצדק" וואס באטראכט דעם אונגליקליכען אלס א מענש מיט ווירדע, פאר דעם איז ניטא קיין פלאץ אין די ארגאניזירטע "צדקה גלגלים".

די דאיעלע גוט ארגאניזירטע סיק בענעפיטס סאסייטיס, וועלכע זיינען פארצווייגט אין אלע אמעריקאנער שטעדט, דיענען אלס דער ממלא מקום פון דער עבר'דיגער מוסטערהאפטע שכונה.

עס איז ניט לייכט שריפטליך אבצושאצען די אונגעהייערע באדייטונג פון דיעזע סארטען סאסייטיס אויפ'ן געזעלשאפטליכען לעבען דא אין לאנד.

א פאראנטווארטליכע בענעפיט סאסייטי דערהויבט דורך אירע פארזאמלונגען איטליכען מיטגליער צו א העכערען געדאנק בנוגע אלע נאציאנאלע אדער שטארטישע קהל'שע אינטערעסען.

א סאסייטי מעמבער טראגט אויף זיך אן אחריות צו זיין אנשטענדיג, עהרליך, אויספיהרען זיך מענשליך, בכדי ניט צו פארלירען זיין זכות אין דער סאסייטי, ווייל זעהר דערנידעריגט איז דער יעניגער וואס די סאסייטי ווארפט אים ארויס.

דער סאסייטי מעמבער באזיצט זיין באוואוסטזיין, ער פיהלט זיך אז ער איז א מענש מיט מענשען גלייך, פארנעהמענדיג אן ארט צווישען חברים וועלכע זיינען אין א נעטריי פאראינטערעסירט.

די "פרייד אף איזראעל" סאסייטי, וועלכע האט פארצייכענט א שעהנעם קאפיטעל גע־שיכטע פאר א משך פון פינף און צוואנציג יאהר אידישען לעבען אין מאראנטא, באלאנגט צום ערשטען קלאס ארגאניזירטע אידישע בענעפיט סאסייטיס.

די "פרייד אף איזראעל" האט קיין מאל ניט פארוואלטען א הילפס רוף ווען עס איז געווען פארבונדען מיט אידישע פליכטען.

א חוץ די פארדיענסטען וואס רופען זיך בענעפיט וועלכע קומען צוניץ אין אן עת צרה חס ושלום, פארדיענט מען פון באלאנגען צו דער "פרייד אף איזראעל" סאסייטי, פיעל מעהר געזונטערהייט, דאדורך וואס מען געהערט צו א גרויסער משפחה, וואס באציהען זיך ברידערליך איינער צום צווייטען.

עס איז ניט קיין גרעניץ צו העכער, ערהאבענרע און בעסער. דיעזעס דארף זיין דער באגעהר פון יעדער אייערע אידעאליסטישער סאסייטי אויסצובייטען איר טעטיגקייט פיעל ווייטער פון די רעגולירטע "תנאי החברה", בכדי אנצוהאלטען דעם עראבערטען שם טוב.

נעאכטעט איז די סאסייטי וואס שעצט א גוטען נאמען.

זאל די צוקונפט פון "פרייד אף איזראעל", וועלכע האט זיך קונה שם געווען אלס אן אויסגעצייכענטע רעליגיעזע נאציאנאל סאסייטי, באגליקט ווערען מיט א קברים־לאזען בית־עלמין. מיט געזונטע מיסגליעדער, מיט א רייכער קאסע וועלכע וועט פארמעגליכען די פאר־זאמלונגען פון דער ארגאניזאציע צו באשטימען גרויסע בייטראגען פאר'ן אויפבוי פון ארץ ישראל, אויך פאר'ן אויסבילדען אונזערע קינדער אלס עכטע גוטע אידען דורך ערציהונג.

היינט פארץ שלאף

ווען איהר האט היינט געפיהלט עפעס ניט מיט אלעמען, געווען פויל צו דער ארבייט, געהאט שוואכען אפעטיט, דער קאפ האט אייך וועה געטאן, זייט געזונען דעם גאנצען טאג באטריבט און מוטהלאז, איז דאס א סימן, אז דער מאגען איז ביי אייך ניט אין אָרדנונג. נעהמט

עקס-לאַקס
אין ענגליש (EX-LAX)
דער באריהמטער מאגען רייניגער

און אויף מאָרגען וועט איהר אויפשטיין פריש און מונטער.

עקס־לאקס קומט אין פארם פון „טשאקאלאד" און „פיג־פלעיוואר" (פייגען).

צו באקומען אין אלע דראג סטארס.

געבענשט זאלען זיין די רבנים, פאר זעהר ווארענען דעם אידישען המון גליקליך איז דער איד וואס פאלגט זיי.

מיט אכטונג,
משה וואהרעדער.

ווערטער רעדאקטאר!

לעזענדיג דעם בריעף פון מר. גאלדין אין לעזערס ווינקעל, האב איך באמערקט אז ער איז איינער פון די קאנפערענץ פיה־רער וואס וואלטען געווארלט ארייגקרינגען די אידישע הארמאניע פון שטארט אין זייערע הענט.

ווער עס קען די פערזענליכקייט פון מר. גאלדין און זיין איבערגעבענהייט צו כשרות און אידישקייט וועט זיכער עדות זאגען אז א שטארט ווי טאראנטא פאסט צו האבען אין איהר פיהרערשאפט אזא פערזענליכקייט. דער וואס קען איהם ניט, איז ממש כדאי צו פארברענגען א פאר שטונדען און מאכען א הערעקטען וויזיט צו איהם מיט איהם זיך צו באקענען וועט ער זעהן אז עס איז א כבוד פאר דער קאנפערענץ צו האבען אזא מיטגליער.

נאר איין זאך וואונדערט מיך, מר. גאלדין שרייבט אז די אזהרה וואס די רבנים האבען געגעבען צו די בעקערס, הייסט א באיקאט, און לויט זיין מיינונג בארעכטיגט ער די קוזאס מיט די אראבי־שע מופטים אויף זייערע בלוטיגע טאטען, וויל איך פרעגען ווי אזוי איז מר. גאלדינס מיינונג געגען דער אידישער תורה זענען דען ניט אלע געזעצען פון דער תורה א באיקאט געגען דער קריסטליכער וועלט, פארוואס זאל א אידישער באי באיקאטי־רען א שיקסע? פארוואס זאלען אידישע טעכטער ניט טארען הייראטען קריסטען? פארוואס זאלען אידען באיקאטירען די ניט געשאכטענע פליישען און נאך אזעלכע באיקאטען וואס עס געפינט זיך לויט מר. גאלדינס השבון אין דער אידישער תורה.

און פונקט ביי די בעקערס ווען די ווירדיגע רבנים ווילען פון זיי, זיי זאלען שפייזען דאס אידישע פאלק לויט:ן דין פון דער תורה, באריהרט דאס מר. גאלדין אזוי ווייט ביז צו בארעכטיגען די שחיטה אויף דעם אידישען פאלק פון די קוזעס און מופטים.

זאל מר. גאלדין פארלייגען ביי זיין קאנפערענץ און אננעהמען א רעזאלוציע מען זאל רופען א פראטעסט אויף דער גאנצער אידישער תורה מיט אלע אירע באיקאטען, וועט ער קענען זיך איננאנצען אפטרייסלען פון זיי.

איך האף איהר וועט דרוקען מיין בריעף אין אייער ווערטער צייטונג.

אייער לעזער,
ש. ראשקאוויין.

צדקה פעדעראציע האט געקויפט א נייעם קעמפ פאר מיידלאך

די אידישע צדקה פעדעראציע פון טאראנטא האט לעצטענס געקויפט זעהר א שעהנעם פלאץ אין קעמפערדאון, אנט., 7 מייל וועסט פון קאלינגוואוד, לעבען דעם דזשארדזשישען בעי. דאס מיינט אז דער פרעש עיר קאטערזש וואס איז פרי־הער געווען אין וואהיסבי, וועט זיך היינ־טיגען זומער געפינען אין דעם נייעם פלאץ.

דער קעמפ וועט זיין אפען היינטי־גען זומער פון יולי 14-טען ביז אויגוסט 11-טען, און 120 מיידלאך, אין צוויי פארטיעס, וועלען געשיקט ווערען אהין. דאס פלאץ האט 26 אקער פון גוטען „בוש", און א פעלד צו שפילען „נעימס" פון איבער 1000 פוס. וואונדערבארע באַ־קוועמליכקייטען צו באדען זיך, האיקען און דאס גלייכען.

די פאלגענדע קאמיטע איז באשטימט געווארען: מרס. מאיר ברענער, טשער־ליידי; מרס. ה. מארקס, ווייס־טשערליי־די; מיס א. ע. קאהן, טרעזשורער; מיס א. סימאנסקי, סעקרעטארין; און אין דער עקזעקוטיווע זענען: מרס. פ. הערמאנ, מיס ל. לעווי, מרס. ה. סעמיועל, מרס. סי. דרעיטיין, מר. דזש. י. אוילבאם און מר. מ. מ. קאהן.

מר. מארטין קאהן איז באשטימט געווארען אלס דירעקטאר צו ארגאניזירען דעם קעמפ. מרס. דזשאזעף קאהן איז באשטימט געווארען אלס די „קעמפ מו־טער", און מיס ב. האנטער, אלס קאנ־סעלאר וועלכע האט די אויפזיכטאיבער'ן שוויסען. מיס האנטער איז א וואונדער־בארע שווימערין, און האט געוואונען א סך אויסצייכנונגען אויף דעם געביעט. עס איז אבער נאך פאראן פלאץ פאר א באגרעניצטער צאהל קאנסילארס פאר מיידלאך ביז 18 יאהר. זיי קענען זיך ווענדען צו מר. קאהן, עדלייד 2985.

מיס ט. ליטנער איז די הויפט קאנ־סעלאר, און מיס ראזעטא האוזער איז באַ־שטימט געווארען אלס נורים.

א זומער היים פון אידען און פאר אידען
מיר לאזען וויסען אלע טאראנטא'ר אידען אז

היינטיגען זונטאג, יוני 22-טען
עפענט זיך דער

אידישער זומער רעזארט
אין סטריטסוויל

וועלכער איז געבויט פון אידען און פאר אידען.
עס איז ווערט אנצוקוקען דעם פלאץ און די לאנדשאפט ארום. די פאר־וואלטונג פונ'ם רעזארט בעט אלע אידען צו קומען און פארברענגען אן עונג זונטאג.
דירעקשאנס צו פארען: — פארט מיט דאנדעס האי־וועי וועסט, דריי מייל נארט פון ערענדייל.

CANADIAN HOLLYWOOD LTD.

א. ראפאפארט, איינגענטימער.
קאטעדזשעס שוין גרייט צו פאררענטען.
אין שטארט טעלעפאנירט לינדהורסט 4504.